

Leerlingbegeleiding op het Wildveld: **Denken in perspectieven**

Opbrengsten in beeld: IOP en OPP

Denken in perspectieven betekent een goed en volledig beeld hebben van de leerling, weten waar je naar toe wil werken op korte en op lange termijn, prioriteiten stellen, bedenken hoe je de doelen wil bereiken, regelmatig evalueren en bijstellen en dat alles in nauw overleg met de leerling, de ouders/verzorgers, de collega's binnen de school en waar nodig in samenwerking met betrokken instanties buiten de school. Dit noemen we ook wel het OntwikkelingsPerspectief (OPP). De stip op de horizon wordt bij binnenkomst al vastgesteld. Het OPP staat vast en wordt niet aangepast, mits uit de ontwikkeling blijkt dat het OPP niet kloppend is. Wanneer het OPP bijgesteld wordt, zal verantwoord moeten worden waarom het oorspronkelijke OPP niet haalbaar blijkt te zijn. Dit gaat altijd in nauw overleg met de mentorbegeleider en de begeleidingscommissie.

Het instroomprofiel en OPP wordt vastgesteld door de begeleidingscommissie en besproken met ouders. Daarin wordt verantwoord waarom een leerling wel of niet aangenomen kan worden op het Wildveld. Als we een leerling niet kunnen aannemen, hebben we de verplichting om een passende andere school te zoeken.

Het OPP bestaat uit beschrijven van de verwachte uitstroombestemming (naar welke sector en soort functie op de arbeidsmarkt). Daarbij zijn de beschikbare banen op de regionale arbeidsmarkt leidend. Het OPP dient onderbouwd te worden, daarnaast wordt beschreven welke ondersteuning en begeleiding een leerling nodig heeft (handelingsadviezen). Bij de vaststelling van het OPP wordt de visie van de ouders en de leerling gevraagd. Indien deze afwijkt wordt dat genoteerd en gaan we daarover in gesprek. Echter, wettelijk gezien hoeft het OPP niet bijgesteld te worden als ouders een andere visie hebben. Ouders hebben wel wat te zeggen over hoe we de leerling begeleiden (handelingsgericht).

Het OPP helpt ons om het onderwijsaanbod zo vorm te geven dat de uitstroombestemming bereikt kan worden. Dit vergt voortdurende afstemming met de eisen en wensen van het bedrijfsleven. Samen krijgen we al doende steeds beter zicht op zowel sterke als zwakke kanten van de leerling en het onderwijsaanbod wat deze leerling dus nodig heeft. Iedereen doet mee in dat proces van voortschrijdend inzicht: leerling, ouders, mentor, leraar, intern begeleider, mentorbegeleider en waar nodig zorgverleners. Al werkende brengen we de opbrengsten van de leerling in beeld.

Als belangrijke uitgangspunten in de benadering van leerlingen worden de principes van adaptief onderwijs gehanteerd:

- Relatie
- Autonomie
- Competentie

Het is goed om als docent regelmatig te reflecteren over je handelen en de vraag te stellen: Wat ik gedaan heb is dat bevorderend geweest voor het gevoel van autonomie van de leerling, het gevoel van zich competent voelen en heeft het de relatie verbeterd?

Heb ik de leerling voldoende eigenaar gemaakt van zijn ontwikkeling op de verschillende domeinen: burgerschap, wonen, werken en vrije tijd, Nederlands, rekenen en ICT. Het is zaak om op elk domein de ontwikkeling van de leerling in beeld te brengen. Dit gebeurt onder andere door de leerlijnen in het curriculum PRO.

De mentor is degene bij wie alle informatie van de mentorleerling samenkomt en die op grond daarvan bij zichzelf de volgende vragen stelt:

- Wat heeft de leerling nodig om de verwachte uitstroombestemming te bereiken?
- Welke doelen stellen we?
- Hoe willen we die bereiken?
- Welke ondersteuning en begeleiding (ondersteuningsbehoefte) heeft de leerling nodig om zijn doelen te bereiken?
- Van welke mogelijkheden van de leerling kunnen we gebruik maken?
- Hoe mobiliseren we die?
- Welke omgevingsfactoren moeten of veranderd of gebruikt worden om het bereiken van het doel te vergemakkelijken?

Er zijn een aantal hulpmiddelen die leraren en andere begeleiders ten dienste staan om op een goede manier antwoord te geven op de vragen zoals hierboven beschreven. Voor de verschillende fases zijn daar accentverschillen in aan te geven. In ieder geval is ons onderwijs gericht op maatschappelijke – en arbeidsparticipatie. Naar mate de leerling in een hogere fase komt zal hij/zij steeds meer als (toekomstig) werknemer beoordeeld worden.

Hulpbronnen binnen de school zijn naast de eigen ervaring en kennis en die van de collega's, o.a. het kwadrant binnen SOMtoday, verslaggeving van logopedist, het rapport, informatie van psycholoog/pedagoog, schoolarts, huisbezoek, testresultaten (didactisch (technisch lezen, begrijpend lezen, spelling, rekenen) intelligentieonderzoek belangstellingstest, ABT), stageresultaten, Interactiewijzer, individuele handelingsplannen, groepshandelingsplannen en de benaderingssuggesties die daaraan gekoppeld zijn.

Om de totale ontwikkeling van de leerling cyclisch in beeld te brengen maken we gebruik van het denk-/werkmodel. Binnen dit model wordt twee keer per jaar de ontwikkeling van de leerling aan de hand van de onderdelen Denken – Doen – Willen – Zijn. Zodoende wordt de doorlopende ontwikkeling van de leerling op verschillende onderdelen goed gevolgd en afgezet tegen de eisen die ten aanzien van maatschappelijke – en arbeidsparticipatie in relatie tot de uitstroombestemming worden gesteld. Door de kwaliteiten en leerpunten van de leerling op deze manier in beeld te brengen wordt het duidelijk of we op koers zitten richting de uitstroombestemming. Er zijn 4 uitstroombestemmingen waarop de leerling bij aanname ingeschaald kan worden:

OPP A	Arbeid assisterend: onder begeleiding handelen • Een leerling die veel moeite heeft met theoretisch leren (denk aan lezen, begrijpend lezen, schrijven en rekenen); • Op dit moment, maar ook later wanneer de leerling gaat werken nog veel ondersteuning en begeleiding nodig heeft; • Toegeleid wordt naar arbeid, binnen een assisterende functie.
OPP B	Arbeid assisterend: zelfstandig handelen • Een leerling die iets minder moeite heeft met theoretisch leren (denk aan lezen, begrijpend lezen, schrijven en rekenen); • Op dit moment, maar ook later wanneer de leerling gaat werken na uitleg en instructie al heel goed voor een bepaalde periode zelfstandig kan werken; • De mogelijkheid heeft om binnen praktijkonderwijs branche erkende certificaten te behalen; • Toegeleid wordt naar arbeid, binnen een assisterende functie.
OPP C	Arbeid assisterend: probleemoplossend handelen • Een leerling die weinig moeite heeft met theoretisch leren (denk aan lezen, begrijpend lezen, schrijven en rekenen); • Op dit moment, maar ook later wanneer de leerling gaat werken na uitleg en instructie al heel goed voor een bepaalde periode zelfstandig kan werken, zelfstandig problemen kan oplossen; • De mogelijkheid heeft om binnen praktijkonderwijs branche erkende certificaten én het Entree diploma MBO te behalen; • Toegeleid wordt naar arbeid, binnen een assisterende functie.
OPP D	• Alleen voor leerlingen die toegelaten zijn tot de PrO-VMBO onderbouwklas; • Deze leerlingen bevinden zich op het grensvlak PrO-VMBO en gaan na 2 of 3 jaar naar het VMBO of blijven passend bij hun talenten op het PrO; • Mogelijke doorstroom naar het VMBO (voor leerlingen uit de PrO-VMBO onderbouwklas).

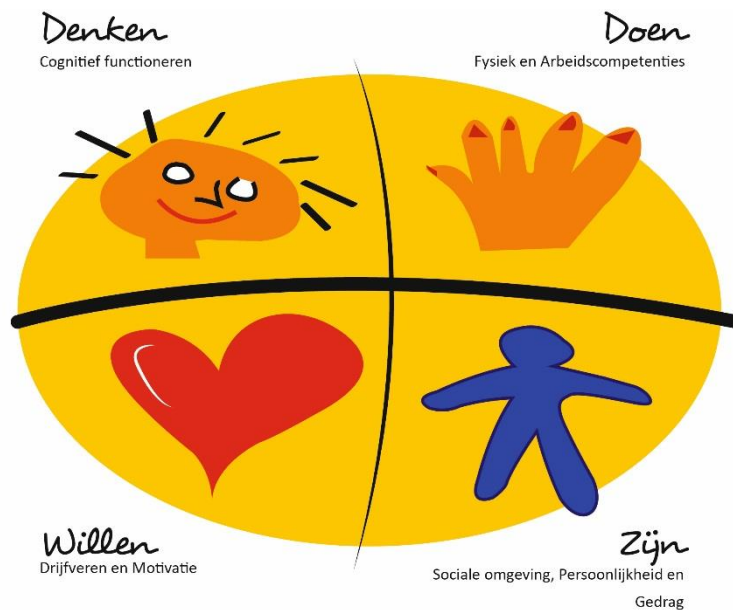
In een van de sectoren *Techniek, Groen, Horeca-Zorg-Welzijn (HZW) of Economie*, waarbij het aanbod op de regionale arbeidsmarkt leidend is. Voorbeelden van banen in de verschillende sectoren:

Techniek: assistent bij loodgieter/dakdekker, montagewerkzaamheden, assistent bij Kwik Fit
 Groen: assistent hovenier, werken in tuinbouwkassen, plantsoenenonderhoud, werken bij Tuincentrum
 HZW: schoonmaakhulp, keuken/kantine assistent, fast food
 Economie: winkelmedewerker, magazijn/ logistiekhulp, productiemedewerker

De criteria voor het bepalen van het OPP zijn het leervermogen, mate van zelfstandigheid en probleemoplossend kunnen handelen, motivatie, didactische ontwikkeling en persoonlijkheidskenmerken. De meeste leerlingen kunnen uitstromen naar B. Leerlingen die op alle gebieden hoger of juist lager dan het gemiddelde scoren zullen op A of C uitkomen. De leerling volgt de

leerroute binnen zijn vastgestelde OPP en afhankelijk van de resultaten per vak of vastgestelde beginsituatie kan dit afwijken

In het OPP zijn de onderdelen van het denk-/werkmodel opgenomen, zijnde: **Denken, Doen, Willen, Zijn.**

Aan ieder onderdeel zijn subonderdelen gekoppeld:

Zijn:	Psychodiagnostische gegevens, gedrag, sociaal emotioneel functioneren/(zelfredzaamheid), medisch, verzuim, woonsituatie, sociale omgeving/vrije tijd, hulpverlening
Denken:	Leerontwikkeling, arbeidsgerichte competenties theorie, (behaalde certificaten)
Doen:	Ontwikkeling(en) praktijkvakken, ontwikkelingen stage, stageplekken, fysiek, bijbaantjes, behaalde certificaten
Willen:	Motivatie, interesses, sectorkeuze, opmerking sectorkeuze

De informatie binnen de vier onderdelen geeft een totaalbeeld van de leerling en onderbouwt het ontwikkelingsperspectief :

- Samenvatting huidige ontwikkeling in relatie tot het ontwikkelingsperspectief
- Ondersteuningsbehoefte

Bij het invullen van de profielformulieren hanteren we de volgende uitgangspunten. Zie het als een algemeen denkkader waar we binnen het Wildveld voor staan:

- De leerling is in algemene zin zoekende naar de antwoorden op: **Wie ben ik?**
Wat wil ik?
Wat kan ik?

- Naast belemmerende factoren worden ook altijd compenserende factoren benoemd
- Pedagogisch optimisme
- Het betreft een evaluatie, de ontwikkeling van de afgelopen periode (eerste halfjaar, of schooljaar), in relatie met minimaal het vorige profielfdocument
- We denken in perspectieven en stemmen het handelen daarop af, waarbij we hoog inzetten op de leerbaarheid van de leerling

Het vorige profielfdocument is uitgangspunt, zodoende ontstaat een chronologisch verband

De combinatie van IQ, didactische resultaten, leerontwikkeling, persoonlijkheidskenmerken, arbeidsvaardigheden en ondersteuningsbehoefte bepaalt of de leerling op koers ligt m.b.t. zijn ontwikkelingsperspectief. Het bepalen of aanpassen van het ontwikkelingsperspectief gebeurt altijd in overleg met de mentorbegeleider en de begeleidingscommissie. Als het OPP aangepast wordt zal altijd inzichtelijk moeten zijn en vastgelegd moeten worden op grond waarvan de aanpassing plaats heeft gevonden.

HANDREIKING INVULLEN OPP

DENKEN

Leerontwikkeling

Welke leerroute volgt de leerling en is deze passend. Wat zijn de prestaties. Waardoor wordt de leerling belemmerd in het leren als de leerling niet op het vooraf vastgestelde niveau kan functioneren. Past de ontwikkeling binnen het OPP? Wat is het algemene beeld binnen de theorievakken (vooruitgegaan/achteruitgegaan) opvallende zaken? Hoe zit het met de taakpak en werkhouding (zelfstandigheid/ondersteuning/concentratie)? Waar is de leerling goed in, waar heeft de leerling moeite mee (kijk naar rapport prestatie en competenties). Wat kan je zeggen over de mate van zelfstandigheid in werken bij theorie (kijkende naar het vastgestelde OPP: onder begeleiding handelen, zelfstandig handelen en probleemoplossend handelen).

Arbeidsgerichte competenties theorie

Opvallende resultaten op de competenties van de theorievakken, waar functioneert de leerling gemiddeld op (basis, gevorderd of expert).

DOEN

Ontwikkeling bij praktijkvakken

Past de ontwikkeling binnen het OPP (denk weer aan onder begeleiding handelen, zelfstandig handelen en probleemoplossend handelen). Wat is het algemene beeld binnen de praktijkvakken (vooruitgegaan/achteruitgegaan) opvallende zaken? Hoe verloopt de taakpak en zijn er belemmeringen bij (zelfstandigheid/ondersteuning/concentratie)? Waar is de leerling goed in, waar heeft de leerling nog moeite mee (kijk naar rapport prestatie en competenties). Waar liggen kansen en talenten?

Ontwikkelingen stage

Hoe heeft de leerling gefunctioneerd en zich ontwikkeld in de verschillende stages? Welke aandachtspunten zijn er denkende aan mate van begeleiding die de leerling nodig heeft: beschermde/kleinschalige omgeving, begeleider op de werkvloer aanwezig, wat betekent dat voor de toekomst.

Stageplekken

Wat voor soort stages heeft hij afgelopen halfjaar gedaan (zowel intern als extern). Heeft de leerling stage gelopen binnen of buiten zijn gekozen sector en waarom.

Fysiek

Gevolgen van lichamelijke beperkingen in het dagelijks leven (wat voor arbeid kan iemand wel of niet verrichten door zijn beperking, zijn er gevolgen voor het functioneren, de zelfredzaamheid). Heeft de lichamelijke beperking gevolgen voor deelname gymles.

Bijbaantjes

Welke bijbaantjes en hoe gefunctioneerd?

Behaalde certificaten

Benoem de cursussen die iemand gevolgd heeft binnen en buiten school en of dit afgerond is met een certificaat. Als een leerling niet geslaagd is voor een certificaat, benoemen waarom het niet behaald is. Was er extra ondersteuning nodig om het certificaat te kunnen behalen? Benoem bij OPP A wat de motivatie is geweest om deel te nemen aan de branche erkende cursus.

WILLEN

Motivatie

Wat vindt de leerling van school, verzuim, motivatie om te werken/leren. Drijfveren om te werken. Wat is er ondernomen om de motivatie te vergroten wanneer deze beperkt is (denk aan rooster aanpassen, verandering van sector, uitdagende opdrachten binnen of buiten school e.d.) en wat heeft het opgeleverd.

Interesses

Info uit IOP gesprekken, beroepentest. Zijn de interesses reëel gezien de beschikbare banen op de arbeidsmarkt? Heeft de leerling een realistisch perspectief van de toekomst, zo nee wat heb je er aan gedaan om dat bij te stellen? Wat zijn de toekomstwensen op het gebied van wonen en vrije tijd.

ZIJN

Psychodiagnostische gegevens

Is er een officieel vastgestelde diagnose? Wanneer en door welke instantie is het vastgesteld? Heeft er een psychologisch onderzoek plaatsgevonden? Zo ja, door wie en wanneer? Wat is er geconcludeerd?

(Geen medische diagnoses!)

Gedrag

Hoe gedraagt de leerling zich in en buiten school, gedragskenmerken, persoonlijkheid, hoe uit hij zijn gevoelens en wensen, sterke kanten en leerpunten, contact met leeftijdgenoten en volwassenen.

Sociaal emotioneel functioneren

De sociaal-emotionele ontwikkeling is de *ontwikkeling van een eigen persoonlijkheid*, overeenkomstig met verwachtingen en gedragingen uit de situatie waarin de leerling opgroeit en onderwijs volgt. Bij de sociaal-emotionele ontwikkeling hoort onder andere het ontwikkelen van *emoties*, het *zelfbeeld* en het *temperament* van de leerling. Denk ook aan zelfredzaamheid (zoals taakjes thuis, persoonlijke verzorging/leefstijl, verwachting op het gebied van wonen en wat de leerling nog zou moeten leren op dat gebied) en zelfstandig reizen. De sociaal-emotionele ontwikkeling is te splitsen in de **sociale** en de **emotionele** ontwikkeling.

De sociale ontwikkeling omvat het krijgen van begrip voor andere mensen en het ontwikkelen van positief gedrag en vaardigheden ten opzichte van de medemens. Dat wil zeggen dat de leerling kennis heeft van omgangsregels en relaties tussen mensen.

De emotionele ontwikkeling wil zeggen dat de leerling leert om de gevoelens van zichzelf en anderen te begrijpen en om daar goed mee om te gaan.

Medische bijzonderheden

Lichamelijke bijzonderheden, medische diagnose (wanneer vastgesteld en is het van invloed op het dagelijkse functioneren), medicijnen

Verzuim

De conclusie uit de absentiegegevens (geruststellend of zorgwekkend) resultaten van eventuele acties hierop (zoals leerplicht, schoolarts etc.)

Woonsituatie

Samenstelling gezin en evt. bijzondere omstandigheden (bijvoorbeeld woongroep, gescheiden ouders e.d.), betrokkenheid bij school, opvoedingsstijl

Sociale omgeving/vrije tijd

Zit hij op een club/vereniging, wat zijn z'n hobby's, heeft hij vrienden/vriendinnen waar hij mee afsprekt, op wie kan hij vertrouwen/terugvallen, kan hij zijn vrije tijd op een goede manier invullen, kan hij veilig omgaan met internet en sociale media.

Hulpverlening

Welke hulpverlenende instantie is in beeld of in beeld geweest? Wat voor hulp wordt er aangeboden? Gevolgde trainingen, cursussen zoals sociale vaardigheidstraining. Wat zijn de resultaten van de hulp die er is (geweest).

Sectorkeuze

Vanaf fase 2.1: geef aan welke voorkeuren de leerling heeft voor de sectoren Techniek, Groen, Horeca-Zorg-Welzijn of Economie: 1ste en 2de keuze.

Vanaf fase 2.1 ook aangegeven welke keuzevakken (Hzw1, Hzw2, Techniek Economie, Groen).

Weging

Een weging is een beknopte maar complete samenvatting waarin je het verband legt tussen de huidige ontwikkeling in relatie tot het vastgestelde OPP. Op basis van cognitie (IQ en didactisch), leerontwikkeling, persoonlijkheidskenmerken en arbeidsvaardigheden ontwikkelt de leerling zich conform het OPP? Maak naar aanleiding hiervan beredeneerde keuzes.

Ondersteuningsbehoefte

Wat is belangrijk in de omgang met deze leerling, zodat de leerling optimaal kan functioneren. Welke benadering heeft deze leerling nodig? Het gaat dus om leerkracht hoe je met deze leerling het beste kan omgaan, wat zou je dan zeggen? Schrijf de adviezen in de "jij" vorm. Bijvoorbeeld: als een opdracht uitgelegd wordt, helpt het jou als de leerkracht de opdracht nogmaals herhaalt. Let er op dat het actueel is en check bij ouders wat nog van toepassing is.

Als er sprake is van een bepaald kenmerk bij een leerling, zoals autisme, kan je onder dit kopje beschrijven hoe met deze leerling om te gaan. Bijvoorbeeld: wanneer de dingen anders gaan dan anders in je rooster (zoals een kerstviering), is het belangrijk dat dit goed met jou voor besproken wordt zodat je weet wat je te wachten staat.

Tip: Je kunt vaak handelingsadviezen terugvinden in de volgende documenten:

- Logopedisch onderzoek
- Evaluatie van trainingen zoals sociale vaardigheidstraining, vriendenprogramma en brug naar werk.
- Psychologisch onderzoek (toetsen), groepsplannen en handelingsplannen.
- Groepshandelingsplan/onderwijskundig rapport
- Bij het kopje "leer-, sociaal-emotionele en medische beperkingen" in SOMtoday.
- Verslag Ambulant begeleider

Verder kunnen onderstaande onderdelen ook van belang zijn om mee te nemen en daar waar nodig te benoemen, te omschrijven. Denk hierbij aan wat de leerling nodig heeft om goed te kunnen functioneren op school en/of stage.

- Groep:
Kenmerken van de groep die van invloed zijn op het functioneren van de leerling (druk, rustig, zwak, stimulerend), samenstelling, aantal. Neem over uit groepshandelingsplan
- Schoolorganisatie
Kenmerken van de schoolorganisatie die van invloed zijn op het functioneren van de leerling, overzichtelijkheid, leraar, leswisselingen, mate van toelaten van zelfstandigheid, vrijheid, ligging.